

2.4.2024

Kirjallinen lausuma asiassa HE 16/2024

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta lausumaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n sekä lastensuojelulain 27 ja 41 §:n muuttamisesta.

Tietosuojavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua otsikossa olevasta asiasta ja toteaa esitysehdotuksesta seuraavaa:

Asiakastietolain 3 § Määritelmät

Tietosuojavaltuutettu näkee tarpeellisena muutoksena, että palvelunantajan määritelmä kattaa myös yksityiset yhteisöt ja säätiöt. Ehdotettu muutos vastaisi aiemmin voimassa ollutta sääntelyä. Ei ole tarkoituksenmukaista jättää yksityisiä yhteisöjä ja säätiöitä asiakastietolain soveltamisen ulkopuolelle.

Asiakastietolain 54 § Terveydenhuollon palvelunantajan oikeus saada potilastietoja ja potilastietojen luovuttaminen hoidon turvaamiseksi

Esityksen mukaan sääntely vastaisi toiminnallisesti aiempaa potilaslain 13 §:n 3 momentin 2 kohtaa, jonka mukaan potilastietoja on voinut luovuttaa toiselle toimintayksikölle tai ammattihenkilölle potilaan suullisen suostumuksen tai asiayhteydestä muuten ilmenevän suostumuksen mukaisesti. Ehdotuksessa suullista ja asiayhteydestä ilmenevää suostumusta vastaa se, että kyseessä täytyy olla potilaan kanssa sovittu palvelunantaja, jolle tietoja voidaan luovuttaa.

Tietosuojavaltuutettu pitää lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä hyvänä asiana sen esiin tuomista, että tietoja luovutettaessa tulee tarkkaan harkita, mitkä tiedoista katsotaan välttämättömäksi potilaan hoidon järjestämiseksi.

Tietosuojavaltuutettu on tuonut esille aiemmin lausunnossaan (TSV/3564/2023, VN/34119/2023) sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavaa: "Ehdotetun säännöksen osalta tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että säännöksen sanamuodon ja sitä koskevien yksityiskohtaisten perustelujen perusteella jää jokseenkin

epäselväksi, koskeeko ehdotettu säännös ainoastaan tietojen luovuttamista potilaan jatkohoidosta vastaavalle palvelunantajalle vai onko säännöksellä tarkoitus edelleen mahdollistaa aiemmin voimassa olleen potilaslain 13 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti hoitoyhteenvedon luovuttaminen myös potilaan jatkohoitoon lähettäneelle tai siirtäneelle palvelunantajalle, vaikka potilaan hoito ei enää jatkuisi kyseisen palvelunantajan luona. Koska hoitoyhteenvedon tai palautteen toimittaminen potilaan lähettäneelle tai siirtäneelle palvelunantajalle on aiemmin voimassa olleessa sääntelyssä mahdollistettu (ks. HE 181/1999 vp. s. 12), olisi asiakastietolain muutoksen jatkovalmistelussa hyvä selkeyttää, mahdollistaako ehdotettu säännös myös vastaavan ja mikäli ei mahdollista, muutosta verrattuna aiemmin voimassa olleeseen sääntelyyn, olisi hyvä vielä tarkemmin perustella.”

Nyt lausuttavana olevassa esityksessä 54 §:ään on kirjoitettu seuraavasti: ”Terveystietojen palvelunantaja saa luovuttaa potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi välttämättömiä potilastietoja sekä yhteenvedon annetusta hoidosta potilaan kanssa sovitulle palvelunantajalle.” Säännöskohtaisissa perusteluissa sivuilla 10–11 on 54 §:n kohdalla todettu, että säännös mahdollistaisi hoitopalautteen luovuttamisen myös lähteen tehneelle palvelunantajalle, vaikkei hoitovastuu sinne enää palautuisikaan.

Tietosuojavaltuutettu pitää hyvänä, että sen lausunto on otettu huomioon ja esiin nostettuun asiaan on otettu kantaa nyt lausuttavana olevassa ehdotuksessa.

Asiakastietolain 57 § Tiedonsaantioikeuden toteuttaminen tietojärjestelmän avulla

Ei lausuttavaa.

Asiakastietolain 64 § Sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisen tiedonsaantioikeus

Esityksen mukaan tiedonsaantioikeus koskisi Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvaetuuksia koskevia tietoja, jotka olisivat välttämättömiä terveydentilaan liittyviä sosiaaliturvaetuuksia koskevan neuvonnan ja ohjauksen varmistamiseksi. Pykälän nojalla saatavat tiedot olisivat välttämättömiä nimenomaan silloin, kun potilas ei itse muista saamiaan etuuksia tai vireillä olevia etuushakemuksia tai ei muiden syiden vuoksi kykene itse edistämään asioidensa hoitoa. (s. 12 kappale 4).

Tietosuojavaltuutettu on jo asiaa koskevissa aikaisemmissa lausunnoissaan katsonut, että tiedonsaantioikeuden säätämiseksi ei lähtökohtaisesti silloin ole estettä, kun tiedon saanti rajataan välttämättömiin tietoihin ja potilasta asiasta informoidaan. Nyt lausuttavana olevassa ehdotuksessa näyttäisi siltä, että tiedot on rajattu välttämättömään ja potilasta tulee asiasta myös informoida, joten tietosuojavaltuutetulla ei ole tarpeen lausua asiasta enemmälti.

Asiakastietolain 72 § Tahdonilmaisupalvelu

Esityksen mukaan tallennusvelvoitetta ei ole alun perin tarkoitettu sellaiseksi, että se koskisi myös paikallisia luovutuksia koskevia suostumuksia, ja nyt tilanne halutaan sellaiseksi myös käytännön tasolla säätää. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa on lueteltu henkilötietojen käsittelyssä noudatettavaksi tulevat periaatteet, joita rekisterinpitäjien tulee toiminnassaan noudattaa käsitellessään henkilötietoja. Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa on säädetty minimointiperiaatteesta, jonka mukaan käsiteltävä tieto tulee rajata välttämättömään. Tietosuojavaltuutettu pitää kannatettavana, kuten nyt on ehdotettu, että lailla ei säädetä tallentamisvelvoitetta sellaisille henkilötiedoille, joiden käsittely ei ole välttämätöntä.

Asiakastietolain 97 § Ohjaus, valvonta ja seuranta

Pykälässä säädettäisiin jatkossa myös siitä, että terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtäviin kuuluisi asiakastiedon sähköisen käsittelyn ja siihen liittyvän tiedonhallinnan lisäksi myös muun kuin sähköisen aineiston käsittelyn ohjaus. Tietosuojavaltuutettu on aiemmin sosiaali- ja terveysministeriölle antamassaan lausunnossa pitänyt pykälässä ehdotettua kannatettavana. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että kentällä on tarvetta ohjauksella ja neuvonnalla, ja pitää kannatettavana sitä, että terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävä ei rajoittuisi ainoastaan asiakastiedon sähköisen käsittelyn ja siihen liittyvän tiedonhallinnan ohjaukseen.

Asiakastietolain 102 § Siirtymäsäännökset

Pykälässä esitetään useita siirtymäsäännöksiä koskevia muutoksia. Tietosuojavaltuutetulla ei ole niihin liittyen lausuttavaa,

Laki terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (2 §)

Ehdotetut muutokset ovat teknisiä muutoksia, joihin tietosuojavaltuutetulla ei ole lausuttavaa.

Lastensuojelulaki 27 ja 41 §

Muutokset ovat teknisluonteisia. Tietosuojavaltuutetun toimistolla ei ole näihin ehdotettuihin muutoksiin lausuttavaa.

Allekirjoitus

Annina Hautala
Apulaistietosuojavaltuutettu

Terhi Rehtonen
Ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. *Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.*

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihe: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

